

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutuminen vuonna 2024

Rakennus- ja ympäristölautakunta 12.02.2025 § 13
362/00.01.02.02/2025

Valmistelija

Ympäristöterveyspäällikkö Noora Hinkka, noora.hinkka@salo.fi, 02 778 4601

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi joulukuussa 2023 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivityksen vuodelle 2024. Valvontasuunnitelman toteutuminen tulee arvioida ja käsitellä lautakunnassa. Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä VYHA:n poistuttua käytöstä valvontasuunnitelman toteuma-arvioinnit toimitetaan aluehallintovirastoon sähköpostitse ja raportointi tehdään Ruokaviraston Pikantti-extranet verkkopalvelussa helmikuun loppuun mennessä sekä Valviraan Webropol-lomakkeen kautta maaliskuun loppuun mennessä.

Arvioinnissa tulee kuvata mm. toteutuneiden suunnitelman mukaisten tarkastusten ja muiden tarkastusten määrät toimintatyypeittäin, hyväksymispäätösten, käsiteltyjen ilmoitusten ja myönnettyjen lupien määrät, tiedot kertyneistä maksutuloista sekä arvioida yleisesti valvontasuunnitelman toteutumista ja voimavarojen riittävyttä. Jos toteuma eroaa merkittävästi suunnitelmasta, pyritään selvittämään syyt suunnitelman poikkeamiselle.

Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutuminen

Vuoden 2024 valvontasuunnitelman mukainen elintarvikehuoneistoissa valvottavien toimintojen kokonaismäärä oli 594 (Salo/Somero 485/109, vuonna 2023 556: 464/92) ja niihin oli suunniteltu tehtävän 300 tarkastusta (237/63, vuonna 2023 266: 206/60). Elintarvikehuoneistoihin tehtyjen suunnitelmallisten tarkastusten määrä vuonna 2024 oli 245 kpl (201/44). Tarkastusten toteuma oli siten 82 % (v. 2023: 94 %).

Elintarvikevalvonnassa tarkastukset ovat pääsääntöisesti suunnitelmallisia. Vuonna 2024 tehtiin lisäksi 12 seurantatarkastusta kohteisiin, joille oli annettu määräaika korjausten suorittamiseksi sekä 9 valvontasuunnitelman ulkopuolista tarkastusta. Ulkopuolisia tarkastuksia tehdään esim. asiakasvalitusten yhteydessä tai säädösten vastaisesta toiminnasta tehdyn ilmoituksen perusteella. Myös joissakin tapauksissa ennen toiminnan aloitusta voidaan tiloihin tehdä tarkastuskäynti tilojen sopivuuden arvioimiseksi suunniteltuun toimintaan. Uusia elintarvikehuoneistoilmoituksia tehtiin 73 kpl (Salo/Somero 59/14 kpl, vuonna 2023 76: 66/10). Uusi ilmoitus tehdään myös toimijanvaihdoksen yhteydessä.

Lähes kaikki tarkastukset mukaan lukien seurantatarkastukset olivat ns. Oiva-tarkastuksia. Tarkastuskäynneistä osa tehtiin asiakirjatarkastuksina. Lisäksi valvontaa tehtiin myös tapahtumissa, joihin saapui muiden alueiden liikkuvia elintarvikehuoneistotoimijoita: Somerniemen kesätori, Street Food Siesta Somero, Salo Friends and Music Festival ja Salon syysmarkkinat.

Oiva-tarkastusten kokonaisarvosanat jakautuivat seuraavasti (suluissa koko maan keskiarvot):

- oivallinen A 39,8 % (45,2 %)
- hyvä B 50,9 % (36,7 %)
- korjattavaa C 8,2 % (17,0 %)
- huono D 1,2 % (1,0 %)

Oiva-arvioiden tuloksemme eroavat jonkin verran koko maan keskiarvosta. Yleisin toimijalle annettu arvosana Salon elintarvikevalvonnassa vuonna 2024 oli hyvä eli B, kun taas valtakunnallisesti yleisin oli oivallinen A. Toisaalta Salon elintarvikevalvonnassa toimijoille oli annettu korjattavaa eli C arvosanaa 9 prosenttiyksikköä keskimääräistä tasoa vähemmän. Ohjausta ja neuvontaa annettiin, jos toiminnassa havaittiin pientä huomautettavaa, mutta puutoksen ei katsottu heikentävän elintarviketurvallisuutta tai johtavan kuluttajaa harhaan. Korjattavaa - arvosana johti kehotukseen korjata puute määräaikaan mennessä. Korjaukset tarkistettiin seuraavan suunnitelmallisen tarkastuskäynnin yhteydessä tai erillisellä uusintatarkastuksella. Hallinnollisiin pakkokeinoin (määräys, kieltö, uhkasakko) ryhdyttiin vuoden aikana kahden eri elintarviketoimijan kanssa.

Valtakunnallisena painopisteenä olleista Oiva-tarkastusriveistä (lämpötilavalvonta, jäljitettävyyden, takaisinvedot) elintarvikkeiden lämpötilojen hallintaa valvottiin pääsääntöisesti kaikilla tarkastuskäynneillä. Jäljitettävyyttä valvottiin siten, että asia tuli valvontakohteissa tarkastettua vähintään kolmen vuoden välein ja siten vähintään kerran ohjelmakauden aikana. Vuoden 2024 kuluessa Ruokavirasto ohjeisti viranomaisia, että takaisinvedot-painopiste päätettiin jättää valvontakaudelta huomioimatta. Kaikki valvojat osallistuivat aktiivisesti Ruokaviraston järjestämiin koulutuksiin ja verkostotapaamisiin.

Valvontayksikön omana painopisteenä oli alkutuotannon valvontakohteiden tietojen päivittäminen Ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmä VATIin ja alkutuotannon suunnitelmallisen valvonnan toteuttaminen riskiluokitusohjeen mukaisesti. Maidon- ja munantuotannon osalta rekisteritiedot saatiin päivitettyä. Suunnitelluista maidontuotannon tarkastuksista toteutui 6/9, munantuotannon 16/33. Kasvisten alkutuotantotiloja on tarkastettu pääsääntöisesti torjunta-ainejämiin liittyvien näytteenottojen yhteydessä ja tietoja on päivitetty VATIin näytteenotto- ja tarkastuskäyntien yhteydessä.

Viranomaisnäytteitä valvontakohteiden omavalvontajärjestelmän toimivuuden todentamiseksi otettiin suunnitelman mukaisesti yhteensä 23. Näytteitä otettiin sekä tuotteista että tuotantoympäristöstä ja pääasiassa patogeeninäytteitä. Lisäksi otettiin kaikki Ruokaviraston koordinoimiin elintarvikkeiden vierasaineiden (esim. raskasmetallit, dioksiinit, PAH-yhdisteet, hometoksiinit) ja jäämien (esim. eläinlääke- ja torjunta-ainejäämät) valvontaohjelmiin liittyvät näytteet, joita oli yhteensä 15 kpl.

Kesäkuussa Salossa selvitettiin laajaa ruokamyrkytysepidemiaa, joka vaati runsaasti elintarvikevalvonnan resursseja. Ruokamyrkytyksen aiheuttaja oli *Cryptosporidium* alkueläin. Sairastuneet olivat ruokailleet salolaisessa ravintolassa tai syöneet ravintolan pitopalvelun valmistamaa ruokaa. Sairastuneita ilmaantui elintarvikevalvonnan tietoon noin 160 henkilöä. Välittäjäelintarvikkeeksi epäiltiin salaattien ainesosana lämpökäsittämättömänä käytettyä ulkolaista vihannesta, mutta täyttä varmuutta asiaan ei saatu.

Elintarvikevalvonnasta kertyi perusmaksutuloa 64 500 € (2023: 63 900 €), tarkastusmaksuja 42 158,55 €, (43 420 €) ja elintarvikehuoneistojen ilmoitusten käsittelymaksuja 9 230 € (9 750 €). Elintarvikevalvonnasta kertyneet tulot olivat yhteensä 115 88,55 € (117 070 €).

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuminen

Terveydensuojelulain mukaisia suunnitelmallisen valvonnan kohteita oli yhteensä 424 (Salo/Somero 339/85, v. 2023 398: 315/83). Valvontasuunnitelmassa 2024 oli tarkastuksia näihin kohteisiin

kohdennettuna 165 (Salo/Somero 133/32, v. 2023 162: 117/45).
Valvontakohteen tarkastustiheys määräytyy riskinarvioinnin perusteella ja kohteet tarkastetaan riskiluokan mukaan kerran vuodesta viiden vuoden välein. Tarkastusmäärät eivät siten jakaudu vuosittain täysin tasaisesti.

Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 165 (126/39), toteumaprosentti oli siten 100 % (v. 2023: 90 %). Lisäksi tehtiin 13 seurantatarkastusta kohteisiin, joille oli annettu korjauskehoitus. Valvontasuunnitelman mukaisia tekemättömiä tarkastuksia oli kuitenkin yhteensä 52 (32 %), joten täysi toteumaprosentti johtuu lähinnä seuraavista syistä:

- Vuoden 2024 valvontasuunnitelmasta oli virheellisesti jäänyt pois 21 kpl vedenottamotarkastuksia, jotka tehtiin vesilaitoksen valvontasuunnitelmallisen tarkastukseen liittyen.
- Vuoden aikana ilmoitettuihin uusiin kohteisiin tehtiin heti tarkastus, joka tilastoidaan valvontasuunnitelman mukaiseksi tarkastukseksi.

Tekemättömät tarkastukset kohdistuivat erityisesti Salon alueen majoitushuoneistojen valvontaan (3/19), joista kuuteen kohteeseen ei voinut tehdä tarkastusta esim. toiminnan loppumisen vuoksi. Kaikki Someron majoitushuoneistotarkastukset toteutuivat suunnitellusti (3/3). Lisäksi suunnitelmallisia tarkastuksia jäi tekemättä mm. kahdeksaan sosiaalialan laitokseen ja viiteen kauneushoitolaan.

Viranomaisnäytteet talous-, uima- ja uima-allasvedestä otettiin valvontasuunnitelman mukaisesti. Talousveden viranomaisnäytteet täyttivät laatuvaatimukset ja -tavoitteet 99,6-prosenttisesti vuonna 2024 sekä Salon että Someron vesilaitoksilla. Kaikki yleiset uimarannat luokiteltiin uimavesinäytteiden perusteella laadultaan erinomaisiksi.

Terveysturvallisuuden valtakunnalliset painopisteet (omavalvonnan tukeminen ja viranomaisyhteistyö) toteutuivat valvonnassa. Talousvesivalvonnassa huomioitiin erityisesti uuden juomavesidirektiivin aiheuttamat muutokset. Lisätyötä aiheutui näytteenottosuunnitelmassa tapahtuneiden muutostarpeiden korjaamisessa VATI-järjestelmään. Myös vesilaitoksen ohjaus riskienhallintasuunnitelman ja valvontatutkimusohjelman laadinnassa uuden talousvesiasetuksen vaatimusten mukaiseksi on vienyt runsaasti aikaa. Kaupungin sisäilmatyöryhmien kokouksia, joihin terveystarkastaja osallistui asiantuntijana, pidettiin 38 kpl. Terveyshaittaepäilyjä selvitettiin paljon yhteistyössä rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja paloviranomaisten kanssa.

Terveysturvallisuuden mukaisessa valvonnassa merkittävä osa (32 %) tarkastuskäynneistä oli valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuskäynnejä. Niitä tehtiin 54 (2023: 70) ja ne kohdistuivat pääasiassa terveyshaittaepäilyihin, kuten sisäilmaongelmat, siivottomuus, melu ja tuhoeläimet. Terveysturvallisuusvalvontaa työllistivät myös erilaiset lausunnot ja muut selvitykset. Lausuntoja annettiin yhteensä 20 kpl. Neuvontayhteydenottoja kirjattiin vuoden aikana 118 kpl. Esim. sisäilmaan, talousvesiasioihin tai haittaeläimiin liittyvään neuvontaan ja ohjaukseen kului paljon tilastoissa näkymätöntä työaikaa.

Valvontatyössä on havaittu, että erityisesti majoitustiloista tehtyjen terveysturvallisuuslain 13 §:n mukaisten ilmoitusten osalta on puutteita. Valvontayksikön omana painopistetavoitteena oli saattaa kaikki majoitushuoneistot valvonnan piiriin. Työ aloitettiin vuonna 2023 ja sitä jatkettiin vuonna 2024.

Uusia terveysturvallisuuslain 13 §:n mukaisia ilmoituksia/hakemuksia käsiteltiin 63 (Salo/Somero 49/14). Huomattava osuus (35 kpl) ilmoituksista

oli majoitushuoneistoilmoituksia, joka selittyy majoitushuoneistoihin kohdistuneella projektilla.

Terveysuojelulain mukaisia perusmaksutuloja saatiin 27 300 € (2023: 26 250 €). Suunnitelmallisista tarkastuksista kertyi tuloja yhteensä 31 109 € (2023: 33 291,50 €) ja ilmoitusten/hakemusten käsittelystä 8 450 € (8 970 €). Lisäksi perittiin näytteenottomaksuja 10 985 € (10 725 €). Terveysuojelulain mukaisen valvonnan tulot vuonna 2024 olivat yhteensä 77 844 € (79 236,50€).

Tupakkalain ja nikotiinikorvausvalmisteiden valvonnan toteutuminen

Tupakkalaki koskee tupakkatuotteiden lisäksi mm. sähkösavukkeita sekä niissä käytettäviä nesteitä. Tupakkalain mukaiset valvontakohteet ovat pääasiassa vähittäismyyntipaikoissa. Lisäksi valvontakohteita ovat tupakointilalliset ravintolat ja tupakkatuotteiden tukkumyyntipaikat. Tupakkalain mukaista valvontaa tehtiin pääasiassa elintarvikevalvonnan yhteydessä. Terveysuojelulain mukaisissa tarkastuskohteissa, kuten päiväkodeissa ja oppilaitoksissa ja yleisillä uimarannoilla, havainnoitiin tarkastus- ja näytteenottokäyntien yhteydessä myös tupakkalain mukaisten tupakointikieltojen noudattamista.

Tupakkalain mukaisia valvontakohteita vuonna 2024 oli yhteensä 70 (Salo/Somero 57/13, v. 2023 84: 68/16). Valvontasuunnitelmassa niihin oli suunniteltu tehtävän 29 tarkastusta. Tarkastuksia tehtiin 32 kpl, toteuma 110 % (v. 2023: 84 %). Lisäksi tehtiin 3 kpl uusintatarkastuksia. Toteuman ylitys johtuu vuoden 2023 suunniteltujen tarkastusten siirtymisestä vuodenvaihteen yli sekä toimijanvaihdokseen liittyvistä tarkastuksista.

Valvonnassa huomioitiin valtakunnallisessa tupakkavalvontaohjelmassa esitetyt painopisteet (tuotevalvonta, markkinoinnin valvonta, yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa). Yhteistyötä Salon kaupungin ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattorin kanssa rakennettiin yhteistyökokouksin vuoden 2024 aikana. Yhteistyökokouksissa käytiin läpi ehkäisevän päihdetyön roolia, tapoja toteuttaa ehkäisevää päihdetyötä Salon alueella, yhteistyötoimintamallia mm. alkoholilupalausunnoissa sekä tupakointikieltojen toteutumista muun muassa yleisillä uimarannoilla sekä oppilaitoksissa.

Lääkelain mukaisia nikotiinikorvausvalmisteiden myyntipaikkoja oli 37 kpl (Salo/Somero 31/6, v. 2023 39: 33/6) ja niiden valvonta hoidetaan tupakan myynnin valvonnan yhteydessä. Suunnitelluista 18 tarkastuksesta tehtiin 16 tarkastusta, toteuma 89 % (v. 2023: 84 %).

Vuosittaisia tupakka- ja nikotiinikorvausvalmisteiden vuosimaksuja perittiin yhteensä 47 960 €, joista tupakka 44 450 € ja nikotiini 3 510 € (v. 2023 yhteensä 49 970 €). Vuonna 2024 tehtiin 6 kpl tupakkatuotteiden ja 3 kpl nikotiinikorvausvalmisteiden vähittäismyyntipäätöstä ja lisäksi 15 kpl nikotiininesteiden myyntilupapäätöstä. Hakemusten ja päätösten käsittelystä kertyi tuloina 2 800 €. Yhteensä tupakka- ja lääkelain mukaiset tulot olivat 50 760 € (51 700 €).

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman toteutuminen

Eläinlääkäripalveluiden toteutuminen:

Salon ja Someron yhteistoiminta-alueella on viisi praktikkoeläinlääkärin virkaa ja vastaanotot kolmessa eri toimipisteessä. Kesästä 2024 asti yksi virka on ollut täyttämättä eikä Perniön vastaanotto ole ollut käytössä. Eläinlääkäripulasta johtuen sijaisten saaminen on ajoittain ollut hankalaa ja aiheuttanut paljon ylimääräistä järjestelytyötä. Vastaanotto toimintaa jouduttiin supistamaan erityisesti loma-aikoina. Kaikki

kaupungineläinlääkäreiden tuotantoeläinten terveydenhuoltosopimuskäynnit pystyttiin kuitenkin hoitamaan sekä tarjoamaan kiireellinen eläinlääkäriapu. Alueellamme on tarjolla hyvin myös yksityisiä eläinlääkäripalveluja.

Eläinlääkäreiden virka-aikana hoitamista potilaista 85 % muodostui pieneläinkäynneistä vastaanotolla ja 15 % tiloille tehtävistä käynneistä (v. 2023 83 ja 17 % vastaavasti). Pieneläinkäynntejä vastaanotoilla oli 4192 (v. 2023: 4149). Asiakkaista 59 % oli salolaisia ja 33 % somerolaisia ja 8 % muista kunnista.

Salon ja Someron eläinlääkärit tekivät virka-aikaan tilakäynntejä yhteensä 597 kpl (v. 2023 705 kpl) ja päivystysaikana tilakäynntejä oli 170 kpl (168 kpl). Vuoden 2024 tilakäynneistä 265 kpl (44 %) oli kunnaneläinlääkäreiden tekemiä terveydenhuoltokäynntejä tiloille, joiden kanssa heillä on terveydenhuoltosopimus. Terveydenhuoltosopimustiloista 17 on Salossa ja 48 Somerolla. Terveydenhuoltosopimuksia tehdään erityisesti sika- ja nautatiloille. Eläintiloille tehdyistä kaikista käynneistä 47 % tehtiin Salon alueelle, 47 % Somerolle ja 6 % muihin kuntiin.

Hyötyeläinpäivystys hoidetaan yhteistyössä Liedon eläinlääkintähuollon kanssa. Päivystysalue koostuu kahdesta toiminta-alueesta, ns. eteläisestä ja pohjoisesta alueesta, joissa molemmissa on yksi päivystäjä. Eteläiseen alueeseen kuuluvat Salon ja Someron lisäksi Paimio, Sauvo ja Kemiönsaari. Tarvittaessa eteläisen ja pohjoisen alueen päivystäjä ovat velvolliset tekemään yhteistyötä, jotta palvelu voidaan tarjota asiakkaille riittävän nopeasti. Päivystyskäynneistä kohdistui 83 % Salon ja Someron alueelle ja 17 % Liedon valvontayksikön alueelle. Salossa ja Somerolla on käytössä käyntimaksu- ja matkasubventio hyötyeläinkäynneille. Subventioita maksettiin viime vuonna 6060 euroa (v. 2023: 4 987 euroa).

Lounais-Suomen alueen pieneläinpäivystyspalveluiden hankintasopimuksen kilpailutus oli avoinna 4.7.–21.8.2024, sillä voimassa oleva sopimus Eläinlääkäripalvelut Evidensia Oy:n kanssa oli päättymässä 31.12.2024. Kilpailutuksen voitti uusi toimija, Papuvet Oy. Uusi sopimus on väliaikainen, sillä hankintapäätöksestä on tehty valitus markkinaoikeudelle.

Evidensia Vettorin päivystyksessä kävi vuonna 2024 yhteensä 651 salolaista ja somerolaista pieneläintä. Salon ja Someron alueelta tulevien asiakaskäyntien osuus oli kuukausittain 5-10 % Varsinais-Suomen kaikista päivystysasiakkaista.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta:

Eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvontatehtävät ovat valtion korvaamia, kunnalle määrättyjä tehtäviä. Valvonnan päävastuu on valvontaeläinlääkärillä. Muut kaupungineläinlääkärit osallistuvat valvontaan tarvittaessa, esim. poissaolojen aikana tai avustavat tarvittaessa valvontaeläinlääkäriä käynneillä. Epäilyyn perustuvat tarkastuskäynnit tehdään pääsääntöisesti aina työparin kanssa. Eläinlääkärien lisäksi eläinsuojeluvallontakäynneille voi tapauskohtaisesti osallistua myös terveystarkastaja. Valtio ei kuitenkaan korvaa terveystarkastajien kustannuksia. Salolla ja Liedon valvontayksiköllä on sopimus valvontaeläinlääkäreiden toimivallasta toistensa virka-alueella. Myös läänineläinlääkärit osallistuvat vaikeiden eläinsuojelutapausten hoitoon yhdessä valvontaeläinlääkäriä kanssa. Tarvittaessa tarkastuskäynnille pyydetään poliisi suojaamaan tarkastuksen sujumista.

Kesäkuussa 2024 kaupungin molempiin valvontaeläinlääkäriin virkoihin oli rekrytointi käynnissä, mutta se johti vain yhden valvontaeläinlääkäri viran täyttööseen osa-aikaisesti. Kesän aikana ei kaupungilla ollut valvontaeläinlääkäriresurssia ollenkaan käytettävissä ja akuutit

valvontatehtävät hoidettiin kaupungineläinlääkärien ja ympäristöterveyspäällikön voimin. Uuden rekrytointiprosessin myötä myös toinen valvontaeläinlääkäri virka saatiin täytettyä 1.1.2025 alkaen. Syksyn 2024 aikana kyseistä virkaa hoidettiin sijaisjärjestelyin.

Vuonna 2024 tehtiin 226 kpl (2023: 130 kpl) epäilyyn perustuvaa tarkastusta, joista 59 tarkastusta ei toteutunut, koska kohdetta ei tavoitettu. Tarkastuksista noin 90 % kohdistui pieneläimiin. Toteutuneista tarkastuksista uusintatarkastuksia oli 46 kpl (2023: 50 kpl). Hevonen ja lammas ovat yleisimmät isoeläimet, joista tehtiin ilmoituksia. Pieneläimiin kohdistuvissa tarkastuksissa ei läheskään aina todettu lainsäädännön vastaista toimintaa ja usein riitti eläimen omistajan neuvonta ja ohjaus.

30 toimijan kohdalla ryhdyttiin eläinten hyvinvointilain (97, 98 §) mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin, kuten eläimen hoidon järjestämiseen muualla, lopettamiseen tai eläinten lähettämiseen teuraaksi. Eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi annettiin määräyksiä (93 §) tai kieltoja (95 §) 56 eri toimijalle.

Ilmoituksenvaraiseen toimintaan (tallit, eläinhoitolat, kennelit, riistanhoitotarhat) suunnitelluista tarkastuksista pystyttiin tekemään tallien osalta 1/22, eläinhoitoloista 0/8 ja kenneleistä 0/4. Eläintautilain mukaiset salmonellavalvontakäynnit (27 kpl) sekä muut tautivalvontaan liittyvät suunnitelmalliset viranomastehtävät, kuten lintuinfluenssanäytteenotto, hoidettiin Ruokaviraston laatiman suunnitelman mukaisesti (vuonna 2024 näytteitä otettiin 11 tilalta).

Yhteenveto

Salon ja Someron ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen työjärjestelyt on todettu vuoden 2024 jo hyvin toimiviksi. Terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto ovat kuitenkin molemmat kärsineet resurssipulasta moninaisista syistä johtuen: 1) muuttuneet lainsäädännön vaatimukset ovat lisänneet toimijoiden neuvonnan ja ohjauksen tarvetta, 2) rekrytointiongelmat ovat kuormittaneet henkilöstöä, kun lakisääteisistä valvonta- ja päivystysvelvoitteista on kuitenkin ollut pidettävä kiinni, 3) osaaikaisuus ilman sijaista vähensi käytössä olevaa henkilöstöresurssia, ja 4) ongelmat valtakunnallisen tietojärjestelmän käytettävyydessä muutostilanteessa hidastuttivat tehokasta työskentelyä. Yksikön työhyvinvoinnin kehittämiseen käytettiin voimavaroja mm. järjestämällä työnohjausta eläinlääkäreille.

Vuoden 2024 valvontasuunnitelmassa asetetut tarkastustavoitteet toteutuivat hyvin tupakkalain ja nikotiinikorvausvalmisteiden valvonnan osalta. Sen sijaan elintarvikevalvonnassa suunnitelmallisten tarkastusten toteuma laski 12 prosenttiyksikköä, mikä selittyy pääosin henkilöstöresurssin menetyksestä sekä kesäkuisesta laajasta ruokamyrkytysepidemiasta, joka vaati äkillisesti runsaasti elintarvikevalvonnan resursseja useiksi viikoiksi.

Salon elintarvikevalvonnan Oiva-arvioiden tulokset erosivat jonkin verran koko maan keskiarvoista. Oiva-arvosanojen määräytymiseen vuonna 2025 kiinnitetään yksikössä enemmän huomiota niin sisäisen kuin ulkoisen auditoinnin ja kouluttautumisen avulla. Alkutuotannon valvonnan osalta erityisesti munantuotannon suunnitellut tarkastukset toteutuivat heikosti, mutta tämän sektorin valvontaan saadaan kaivattua lisäresurssia uuden hygieenikkoeläinlääkäri virantäytön myötä.

Terveydensuojelulain mukaisessa valvonnassa merkittävä osa tarkastuskäynneistä muodostuu valvontasuunnitelman ulkopuolisista käynneistä. Vuonna 2024 näiden osuus oli 32 %, mikä vaikeutti suunnitelmallisen valvonnan toteuttamista. Lisäksi

terveysuojeluvalvontaa työllistivät lausunnot ja muut selvitykset, esim. sisäilmaan, talousvesiasioihin ja haittaeläimiin liittyvään neuvontaan ja ohjaukseen kului paljon tilastoissa näkymätöntä työaika. Yksikön oma majoitushuoneistoilmoituksia koskeva projekti tuotti viranomaisrekisteriin runsaasti uusia pienimuotoista majoitustoimintaa harjoittavia toimijoita.

Eläinlääkäripulasta johtuen sijaisten saaminen oli ajoittain ollut hankalaa ja aiheuttanut paljon ylimääräistä järjestelytyötä. Vastaanottoa jouduttiin supistamaan erityisesti loma-aikoina, lisäksi Perniön vastaanotto oli suljettu ja ilman viranhaltijaa puolet vuodesta. Kaikki kaupungineläinlääkäreiden tuotantoeläinten terveydenhuoltosopimuskäynnit pystyttiin kuitenkin hoitamaan sekä tarjoamaan kiireellinen eläinlääkäriapu myös loma-aikoina. Eläinlääkäreiden virka-aikana hoitamista potilaista yhä kasvavissa määrin muodostui pieneläimistä: 85 % pieneläinkäyntiä ja 15 % tilakäyntiä vuonna 2024. Virka-aikaan tapahtuneista tilakäynneistä 44 % oli kunnaneläinlääkäreiden tekemiä terveydenhuoltokäyntejä.

Epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia tehtiin selvästi edellisvuotta enemmän huolimatta siitä, että molemmat valvontaeläinlääkärin virat olivat täyttämättä koko kesän. Valvontaeläinlääkäriresurssin puute on kuitenkin heijastunut ilmoituksenvarasien toiminnan valvontaan, jota ei käytännössä pystytty tekemään vuonna 2024.

Ympäristöterveydenhuollon kaikki viranomaisnäytteet ja valvontaohjelmien mukaiset näytteet otettiin vuoden 2024 aikana.

Esittelijä	Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja
Päätösehdotus	Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyy selvityksen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisesta vuonna 2024.
Päätös	Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi päätösehdotuksen. Merkittiin, että Markku Mäki-Teeri poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 18:27.
Tiedoksianto	Ympäristöterveyspäällikkö Someron kaupunki Lounais-Suomen aluehallintovirasto